

KFIR Klagenemnda for
industrielle rettigheter

ÅRSRAPPORT FOR 2024

INNHOLDSFORTEGNELSE:

Del 1 Leder har ordet	3
Del 2 Introduksjon til virksomheten og hovedtall.....	5
2.1 Omtale av virksomheten og samfunnsoppdraget.....	5
2.2 Omtale av organisasjonen.....	5
2.3 Presentasjon av utvalgte hovedtall	6
2.4 Analyse av resultat og ressursbruk.....	7
Del 3 Årets aktiviteter og resultater.....	8
3.1 Noen viktige aktiviteter i løpet av året.....	8
3.2 Måloppnåelse.....	8
3.3 Delmål 1 – Bidra til økt rettsikkerhet.....	8
3.4 Delmål 2 – Være en anerkjent instans innen vår bransje	10
3.5 Fellesføringer fra departementet for 2024	12
A. Grønn omstilling og bærekraft – arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk	12
B. Sikkerhet og beredskap.....	13
C. Positiv utvikling i ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse	14
D. Redusere konsulentbruken.....	14
3.6 Klagenemndas oppsummering.....	15
Del 4 Styring og kontroll i virksomheten	15
4.1 Klagenemndas overordnede vurdering av styring og kontroll av virksomheten	15
Del 5 Vurdering av fremtidsutsikter	15
Del 6 Årsregnskap.....	16
6.1 Ledelseskommentar	16
6.2 Prinsippnote	16
6.3 Bevilgningsrapportering	17
6.4 Artskontorrapportering	17
6.5 Årsregnskap.....	18

Del 1 Leder har ordet

Klagenemnda for industrielle rettigheter (KFIR) skal bidra til økt rettssikkerhet ved uavhengig behandling av klager på Patentstyrets vedtak etter lovgivningen om industrielle rettigheter, hovedsakelig innen varemerker, patent og design. Nemnda skal behandle klagesakene på en rask og brukervennlig måte, og klagebehandlingen skal holde høy juridisk kvalitet. Våre verdier er samme som for de ordinære domstolene: uavhengighet, rettssikkerhet og tillit.

I 2024 mottok Klagenemnda 86 nye varemerkesaker, og 8 klagesaker på patentområdet. Det har vært en nedgang i antall varemerkesaker sammenliknet med de siste 5 årene, mens antall nye patentsaker har holdt seg stabilt siden 2021. Hvor mange klagesaker som bringes inn for klagebehandling kan påvirkes av det samlede antall søknader som kommer inn til Patentstyret, og av antall varemerke- og patentsøknader som blir avslått hos Patentstyret.

Patentstyret mottok 14 735 varemerkesøknader i 2024.¹ Det har vært en svak nedgang i antall nye varemerkesøknader de siste tre årene. Totalt ble 118 varemerkesøknader avslått ved avgjørelse hos Patentstyret i året som gikk. Tilsvarende tall for 2022 og 2023 var henholdsvis 191 og 146.²

Samlet antall patentsøknader til Patentstyret i 2024 (nasjonale og internasjonale) var 1271, og det er en svak nedgang fra året før.³ I 2024 ble 4 patentsøknader avslått ved avgjørelse hos Patentstyret, og dette tallet har holdt seg stabilt siden 2021.

Disse tallene fra Patentstyret gir bare en indikasjon på hvilket antall klagesaker som kommer inn til Klagenemnda. Dette er blant annet fordi klager til Klagenemnda ikke bare gjelder avslåtte rettigheter. Gjennom såkalt innsigelse eller krav om administrativ overprøving, kan tredjeparter klage over en rettighet som i utgangspunktet er blitt godkjent.

Bemanningen i Klagenemnda har vært stabil gjennom 2024. Siste kvartal i 2024 hadde Klagenemnda en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på omtrent tre måneder i avslagssaker på varemerkeområdet, som er den sakstypen vi har flest av. Dette er vi godt fornøyd med.

Rettsutviklingen innenfor industrielle rettigheter er i stadig utvikling. For å være et kompetent klageorgan, følger vi med på rettspraksis innen våre fagfelt, både i Norge og i EU. Dette har vært en viktig oppgave også i 2024. Klagenemnda har deltatt på Det årlige patent-, varemerke- og -designrettskurset i Larvik, samt Patentstyrets halvårslige oppdateringer om rettspraksis fra Norge og EU. Klagenemndas leder har vært på patentkurs hos EPOs Board of Appeal i München, og nestleder har vært til stede på en konferanse om europeisk rettspraksis i regi av EUIPO Board of Appeal i Alicante.

¹ <https://statistics.patentstyret.no/Trademark/International>

² Tallene er opplyst av Patentstyrets avdelingsdirektør Bernt Boldvik

³ <https://statistics.patentstyret.no/Patent/International>

Noe av det mest spennende som skjedde i året som gikk, var at Klagenemnda fikk besøk av en delegasjon fra EUIPOs Board of Appeal, inkludert Mr. Gordon Humphreys, som på den tiden fungerte som president for appellkammeret. I forbindelse med besøket, arrangerte vi et seminar for hele bransjen sammen med foreningen NIR. Det ble en interessant erfaringsutveksling i lys av aktuell praksis på varemerkeområdet.

I november arrangerte vi en faglig samling for de eksterne nemndsmedlemmene på patentområdet. Blant annet holdt to av våre utredere foredrag om aktuell praksis fra domstolene og Klagenemnda i patentsaker.

Klagenemnda har rollen som sekretariat for Meklingsnemnda for arbeidstakeroppfinnelser. To saker har blitt behandlet i Meklingsnemnda i 2024, og det kom inn tre nye meklingsaker i løpet av året som gikk.

Jeg vil takke Klagenemndas eksterne nemndsmedlemmer og Meklingsnemnda for arbeidstakeroppfinnelser for en svært god innsats i året som har gått. Som klageinstans opplever vi å ha stor tillit i bransjen, og vi har lyktes med å nå de målene som er fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet.

Oslo, 18. februar 2025

Sarah Wennberg Svendsen

Del 2 Introduksjon til virksomheten og hovedtall

2.1 Omtale av virksomheten og samfunnsoppdraget

Klagenemnda for industrielle rettigheter er et uavhengig, domstollignende organ som ligger under Nærings- og fiskeridepartementet. Nemnda overprøver Patentstyrets avgjørelser innenfor patent-, varemerke- og designrettigheter, samt Patentstyrets avgjørelser om foretaksnavn og ansvarsmerker. I tillegg behandler Klagenemnda klager over enkelte av Plantesortnemndas avgjørelser om planteforedlerrett.

Klagenemnda skal bidra til økt rettsikkerhet ved uavhengig klagebehandling. Klagesaksbehandlingen skal oppleves som effektiv, pålitelig og brukervennlig. Den skal være av høy juridisk standard. Nemnda skal også bidra til større klarhet om rettsstillingen på området overfor brukere og andre interesserte.

Videre er Klagenemnda part i saker for domstolene hvor nemndas avgjørelser bringes inn for rettslig overprøving. Vi forbereder og utreder de faktiske og rettslige sidene av sakene, i nær dialog med Regjeringsadvokaten, som fører sakene i retten.

Klagenemnda fungerer som sekretariat for Meklingsnemnda for arbeidstakeroppfinnelser.

2.2 Omtale av organisasjonen

Klagenemnda består av en nemnd og et sekretariat. Sarah Wennberg Svendsen er leder, og Gunhild Giske Skyberg er nestleder.

Sekretariatet består av kontorleder Nicole Tomala, og faglig kvalifiserte utredere. Gjennom 2024 har Klagenemnda hatt tre utredere: Lars Søyland, Håvard Kristiansen og Mattis Målbakken. Håvard Kristiansen avsluttet sitt arbeidsforhold 31. desember 2024.

Leder og nestleder oppfyller kravene til dommere. De er heltidsansatte og opptrer som førstvoterende i de fleste klagesaker. Nemnda består videre av 33 eksterne nemndsmedlemmer i bistilling som er oppnevnt av Nærings- og fiskeridepartementet. De eksterne medlemmene har særskilt juridisk og teknisk kompetanse. Per i dag har Klagenemnda 16 eksterne nemndsmedlemmer på juridisk side og 17 på teknisk side. I behandlingen av den enkelte sak oppnevnes normalt to eksterne medlemmer slik at utvalget består av tre voterende medlemmer. I enkelte saker består utvalget av fem personer.

Kontorleder tar seg av den innledende saksbehandlingen i klagesakene og har arkivansvar. Hun berammer møter i klagesakene og oppnevner nemndsmedlemmer for den enkelte sak, ofte i samråd med leder eller nestleder. Kontorleder rapporterer til Klagenemndas leder.

Avgjørelsene publiseres på Lovdata, og Universitetsforlaget publiserer avgjørelsene på kommentarutgaver.no. Klagenemndas vedtak publiseres i tillegg på våre egne nettsider. Administrasjonen ivaretar øvrige kontorfunksjoner og har et løpende ansvar for oppdatering av nettsiden www.kfir.no. Klagenemnda er fullservicekunde hos DFØ, og administrasjonen utfører regnskap- og lønnsfunksjoner i samarbeid med disse.

Utrednings-enheten samarbeider med førstvoterende i den enkelte sak. En utreder deltar i saksforberedelsen, er til stede når de utvalgte nemndsmedlemmene behandler saken, og skriver utkast til avgjørelse på vegne av de voterende nemndsmedlemmene. Utreder-enheten rapporterer også til Klagenemndas leder.

På slutten av året bestod de ansatte i Klagenemnda av tre kvinner og tre menn. Nemnda har kvinner i de to ledende posisjonene. Kjønnfordelingen ser slik ut:

	Menn i %	Kvinner i %	Antall totalt
Totalt i virksomheten	50	50	6
Ledelse	0	100	2
Sekretariat	75	25	4

For de eksterne nemndsmedlemmene er kjønnfordelingen 20 menn og 13 kvinner. Siden hver sak normalt avgjøres av tre personer; leder eller nestleder (kvinner) og to eksterne medlemmer, vil kvinner være representert i det store flertallet av vedtak som fattes.

Både ved rekruttering til Klagenemnda og ved innstilling av eksterne nemndsmedlemmer, legges det vekt på kjønnsbalanse, inkludering og mangfold.

2.3 Presentasjon av utvalgte hovedtall

Antall patentsaker har holdt seg stabilt de siste fire årene, mens antall nye varemerkesaker er noe lavere i 2024 enn det har vært de siste fem år.

Nye saker:

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Patent	16	10	17	24	7	7	7	8
Varemerke	119	60	111	109	126	132	112	86
Design	0	0	0	1	0	0	1	0
Foretaksnavn	2	5	3	3	1	0	4	1
Plantesort	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum	137	75	131	137	134	139	124	95

Antall avviklede saker:

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Patent	33	17	17	16	23	6	9	11
Varemerke	124	80	111	107	107	108	140	98
Design	0	0	0	1	0	0	1	0
Foretaksnavn	3	3	6	3	2	0	2	2
Plantesort	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum	160	100	134	127	132	114	152	111

Forholdet mellom nye og avviklede saker i 2024:

Pr. 31.12.2024	Nye saker	Avviklede saker
Patent	8	11
Varemerke	86	98
Design	0	0
Foretaksnavn	1	2
Sum	95	111

2.4 Analyse av resultat og ressursbruk

Klagenemnda for industrielle rettigheter	2020	2021	2022	2023	2024
Antall utførte årsverk	5,31	5,09	3,92	5,3	5,85
Samlet tildeling	8 580 000	8 530 000	8 686 000	9 059 000	9 659 000
Driftsutgifter	7 325 924	7 712 966	6 871 586	7 930 200	8 775 126
Utnyttelsesgrad	85,39 %	90,42%	79,11 %	87,54 %	90,85 %
Refusjoner lønn (sykepenger og andre refusjoner)	-7 940	-204 575	-232 969	-12 019	0
Lønnsandel driftsutgifter*	6 175 905	6 515 638	5 994 087	6 216 033	7 236 611
Meklingsnemnda, utgifter (koststed 97)	0	25 335	0	59 688	189 912

*Posten «Lønnsandel driftsutgifter» utgjør 75 % av samlet tildeling i 2024. For 2023 var denne prosentandelen 68,62 %.

Del 3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Noen viktige aktiviteter i løpet av året

Klagenemnda skal bidra til økt rettssikkerhet ved uavhengig klagebehandling. De viktigste aktivitetene gjennom året er å behandle klagesaker, følge rettsutviklingen på fagfeltet og ivareta statens interesser i saker som bringes inn for domstolene.

I tillegg nevnes andre typiske aktiviteter:

- Høringsuttalelser
- Behandle innsynsbegjæringer
- Drifte nettsider som oppdateres fortløpende når det gjelder nye saker og nye avgjørelser
- Publisering av avgjørelser: På nettsidene våre legger vi ut alle avgjørelser, samt korte sammendrag av disse. Vi sender også våre avgjørelser til Universitetsforlaget og Lovdata.
- Lage nyhetsbrev som sendes til de eksterne nemndsmedlemmene
- Foredragsvirksomhet
- Sekretariatsfunksjon for Meklingsnemnda for arbeidstakeroppfinnelser
- Deltakelse i nasjonale og internasjonale fora innen immaterielle rettigheter

3.2 Måloppnåelse

Nærings- og fiskeridepartementet utarbeider årlige tildelingsbrev som legger føringer for Klagenemndas arbeid. Ifølge tildelingsbrevet fra departementet er dette hovedmål for 2024:

Å tilby rask og brukervennlig behandling av høy kvalitet av klager på Patentstyrets avgjørelser

Til oppfyllelse av hovedmål ble følgende delmål angitt:

1. Klagenemnda skal bidra til økt rettssikkerhet innenfor industrielle rettigheter

2. Klagenemnda skal være en anerkjent instans innenfor industrielle rettigheter

3.3 Delmål 1 – Bidra til økt rettssikkerhet

Klagenemnda skal bidra til økt rettssikkerhet innen industrielle rettigheter ved uavhengig klagebehandling på vedtak fattet av Patentstyret. Klagesaksbehandlingen skal oppleves som effektiv og brukervennlig, og den skal holde høy juridisk standard.

Ett av styringsparameterne er at Klagenemnda har god balanse mellom antall nye og ferdigbehandlede klager. Som hovedtallene viser, har Klagenemnda mottatt 95 nye saker i 2024 og ferdigbehandlet 111 saker. Dette betyr at restanser er nedarbeidet, og at det ved inngangen til 2025 er svært få ubehandlede klagesaker. Klagesaker som kom inn i siste kvartal 2024, behandles vanligvis i første kvartal 2025.

Et annet styringsparameter er at den enkelte klagesaken behandles effektivt. Gjennom 2024 ble saksbehandlingstiden redusert både i varemerke- og patentsaker. Ved årsslutt i 2024 hadde Klagenemnda ingen nevneverdige restanser.

Generelt er patentsaker mer tid- og ressurskrevende enn varemerkesaker. I patentsaker er tekniske vurderinger fra de fagkyndige nemndsmedlemmene nødvendig å få for å få ferdigstilt et utkast til avgjørelse. Disse sakene er ofte komplekse og krever gjennomgang av kjent teknikk på ulike fagområder. Klager har ofte flere anførsler, både prinsipale og subsidiære, noe som krever inngående juridiske og tekniske vurderinger. I patentsaker vil Klagenemndas utredere ofte ha behov for teknisk bistand fra de eksterne medlemmene for å slutføre et utkast til avgjørelse.

Klagenemndas saksbehandlingstid påvirkes også av hvilken type sak det gjelder. Klagesaker hvor en søker har fått avslag på en rettighet hos Patentstyret, kalles gjerne «avslagssaker». I avslagssaker om varemerker har det normalt tatt tre til fire måneder fra Klagenemnda mottar saken til ferdig vedtak sendes ut. I avslagssaker som gjelder patent har behandlingstiden i 2024 vært på seks til syv måneder.

Avslagssaker tar gjennomsnittlig kortere tid å behandle enn saker som har to parter (innsigelsessaker og saker om administrativ overprøving). I toparts-saker er det normalt med ytterligere skriftveksling etter at klagen har kommet inn. Partene kan be om fristutsettelse og berostillelse, slik at saken trekker ut i tid. Dette gjelder både varemerkesaker og patentsaker.

Klagenemnda er til enhver tid avhengig av at de eksterne nemndsmedlemmene har anledning til å slutføre sakene som er til behandling. Dette innebærer at voteringsarbeidet fra tid til annen kan ta lengre tid enn antatt.

Det siste styringsparametret for hovedmål 1, er at behandlingen av klagesaker skal holde høy kvalitet. Dette måles blant annet med resultatindikatorer som bruk av muntlige forhandlinger og en kvalitativ vurdering av saker som går videre til domstolene.

Hvis en part ber om muntlig forhandling, foretar Klagenemnda en vurdering av om det er saklig grunn for å avholde dette, blant annet om en muntlig forhandling vil kunne bidra til sakens opplysning. Klagenemnda kan også kalle inn til muntlig forhandling av eget initiativ. Det har blitt avholdt én muntlig forhandling i 2024. Den gjaldt et sakskompleks med åtte varemerkesaker.

I løpet av 2024 har det blitt reist ni nye søksmål mot Klagenemnda; én patentsak, én sak som gjaldt saksomkostninger i en designsak og syv varemerkesaker. Patentsaken endte med en sammenfallende påstand om at Klagenemndas vedtak var ugyldig, slik at hovedforhandling ikke ble avholdt. I designsaken om saksomkostnader ble Klagenemndas vedtak funnet ugyldig. Med hensyn til de syv varemerkesakene, har Klagenemnda blitt frifunnet i én av sakene, to saker er trukket av saksøker, og fire saker er fortsatt pågående.

I 2024 var Klagenemnda også involvert i to løpende patentsaker hvor søksmål kom inn før årets begynnelse. I den ene saken, som gjelder patentbegrensning i uselvstendige patentkrav, ble Klagenemnda frikjent i lagmannsretten. Motparten, Merck, Sharp & Dohme, har anket saken inn for Høyesterett, og i skrivende stund er det uklart om ankeutvalget vil godkjenne saken for muntlig behandling. Den andre saken gjelder oppfinneshøyde, og motparten er Neste Oyj. Hovedforhandling for Oslo tingrett ble avholdt i mars 2024, og Klagenemnda ble frikjent. Saken er anket inn for lagmannsretten.

Det er et sunnhetstegn at noen av Klagenemndas vedtak blir påklaget til retten, og det viser at rettssystemet fungerer. Rettsavgjørelsene gir Klagenemnda viktig veiledning om hvordan lovverket skal forstås, og fungerer som en rettesnor for vår skjønnsutøvelse.

Under delmålet om å bidra til økt rettssikkerhet kan det også være interessant å nevne hvor mange saker hvor Klagenemnda opprettholder Patentstyrets vedtak og hvor ofte resultatet blir et annet i Klagenemnda. Nedenfor følger en oppstilling som viser statistikk for dette i 2024:

	93 varemerkesaker*	11 patentsaker	2 saker om foretaksnavn	Totalt antall saker (107)
KFIR kom til samme resultat som Patentstyret	67 (72 %)	8 (72,7 %)	1 (50%)	76 (71,7%)
KFIR kom til et annet resultat	21 (22,6 %)	3 (27,3%)	1 (50 %)	25 (23,6 %)
KFIR kom til delvis annet resultat	5 (5,4 %)	0	0	5 (4,7 %)

**I varemerkesakene er 5 hevingskjennelser tatt ut av statistikken slik at totalt antall avgjorte saker er 93 saker*

3.4 Delmål 2 – Være en anerkjent instans innen vår bransje

Klagenemnda skal være en anerkjent instans innenfor industrielle rettigheter.

Ett av styringsparameterne er at vi følger med på utviklingen innen de relevante fagfelt. Resultatindikator for dette er arbeid i relevante fora nasjonalt og internasjonalt, særlig med vekt på regelverksutvikling og ankerollen.

Gjennom året har Klagenemnda aktivt jobbet for å holde oss oppdatert på patent- og varemerkeområdet.

I april og juni deltok Klagenemndas leder på et patentkurs i regi av European Patent Academy. Leder deltok blant annet på et to ukers «internship» hos EPO sitt appellkammer (Boards of Appeal of the European Patent Office). Det var en nyttig erfaring å lære hvordan det europeiske patentverkets klageorgan arbeider og treffer avgjørelser.

I oktober 2024 deltok Klagenemndas nestleder og én av våre utredere på Det årlige patentvaremerke- og designrettskurset i Larvik. Dette gir en oppdatering på rettspraksis fra Norge og EU. Anerkjente forelesere går i dybden på relevante temaer, og dette er et viktig møtested for immaterialrettsbransjen i Norge. Nestleder deltok også på Case Law Seminar om europeisk praksis innen varemerkerett i regi av EUIPOs Board of Appeal i Alicante i september.

Klagenemnda har gjennom året også deltatt på webbaserte seminarer i regi av EUIPO og EPOs Board of Appeal. Klagenemnda har videre holdt seg orientert om rettspraksis fra Norge og EU ved å delta på kurs i regi av Patentstyret og ved å abonnere på et nyhetsbrev fra EUIPO som omhandler praksis på varemerkerett fra EU-organene.

Et annet styringsparameter er at Klagenemnda har et helhetlig opplegg som sikrer faglig kvalitet. Som resultatindikator nevnes tiltak for opplæring og faglig kompetansebygging hos ansatte og eksterne nemndsmedlemmer.

Internt får Klagenemndas utredere opplæring og kompetansebygging gjennom arbeidet med de konkrete klagesakene. I tillegg har vi jevnlig fagmøter hvor vi holder oss oppdatert på rettspraksis fra Norge og EU. Vi har også hatt en intern workshop for å diskutere våre interne arbeidsmetoder og mulige forbedringer. Klagenemnda jobber kontinuerlig for at våre vedtak skal holde høy juridisk kvalitet og være godt begrunnet. Dette er essensielt for at Klagenemnda skal oppleves som en anerkjent instans.

I september 2024 fikk Klagenemnda besøk av EUIPOs Board of Appeal. I den forbindelse arrangerte vi et seminar sammen med foreningen NIR - Norsk forening for industriell rettsbeskyttelse, som Klagenemnda er medlem av. På dette seminaret bidro både Klagenemnda og de besøkende med foredrag om praksis på varemerkeområdet, og vi hadde interessante diskusjoner. Klagenemndas eksterne nemndsmedlemmer på juridisk side var også invitert, og fikk med dette en nyttig faglig oppdatering.

Klagenemnda arrangerte en faglig samling for de tekniske nemndsmedlemmene i november 2024. Her holdt blant annet Klagenemndas utredere foredrag om ferske avgjørelser og dommer på patentområdet.

For å holde de eksterne nemndsmedlemmene faglig oppdatert gjennom året, utarbeider Klagenemnda digitale nyhetsbrev som sendes ut fire ganger hvert år. Her informerer vi om nye prinsipielle avgjørelser og generell utvikling innen varemerke-, patent- og designrett.

Det siste styringsparametret er at Klagenemnda bidrar til kompetansespredning på feltet. Resultatindikatoren er faglig arbeid i relevante brukerkretser.

Godt begrunnede vedtak bidrar til kompetansespredning om immaterielle rettigheter. Klagenemndas avgjørelser er tilgjengelige for publikum på våre nettsider. Vi tilstreber et språk i vedtakene som alle kan forstå.

Klagenemnda bidrar gjerne med å holde faglige foredrag i relevante brukerkretser. I april var leder og nestleder på besøk hos Patentstyret og holdt foredrag om Klagenemndas virksomhet for Design- og varemerkeavdelingen. Ellers er foreningen NIR en viktig møteplass for vår bransje og Klagenemnda deltar jevnlig på møtene. Vår profil på LinkedIn bidrar også til at Klagenemnda er synlig i fagmiljøet for immaterialrett.

Klagenemnda besvarer henvendelser raskt på telefon og e-post, og behandler innsynsbegjæringer fortløpende.

Retningslinjene for Klagenemnda ble oppdatert i 2024, og ligger tilgjengelig på vår hjemmeside. For å gjøre det lettere for omverden å forstå vår virksomhet, har vi i 2024 også opprettet en «Spørsmål og svar»-fane på hjemmesiden. Denne fanen blir stadig oppdatert gjennom året, ettersom vi blir kontaktet med nye, relevante spørsmål.

Avslutningsvis kan det nevnes at Klagenemnda i 2024 fikk etablert etiske retningslinjer og lønnspolitikk. I året som gikk ble også serviceavtalen mellom Patentstyret og KFIR oppdatert og signert på nytt.

3.5 Fellesføringer fra departementet for 2024

A. Grønn omstilling og bærekraft – arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk

Ifølge tildelingsbrevet forventes det at Klagenemnda identifiserer og håndterer risiko og muligheter knyttet til klima, og integrerer dette i virksomhetens strategier. Vi skal sette oss mål og iverksette tiltak for reduksjon i klimagassutslipp, på kort og lang sikt, samt rapportere på direkte og indirekte klimagassutslipp og klimarisiko.

Klagenemndas aktiviteter er i stor grad digitale, siden vi utfører kontorarbeid. Vi har ingen vareproduksjon, og eier ingen driftsmidler eller kjøretøy. Med bare seks ansatte er strømforbruket i

våre lokaler minimalt; 4511 kWh i 2024. Vår vesentlighetsanalyse tilsier at det viktigste vi kan gjøre med hensyn til klimagassutslipp og miljøfotavtrykk er å sørge for å leie kontorlokaler i et miljøvennlig bygg.

Vi er lokalisert i et nyrenovert bygg på Grev Wedels plass i Oslo sentrum, som eies av Storebrand ASA. Storebrand er sertifisert som Miljøfyrtårn. Storebrand har en ambisjon om å være blant de beste i Norden på bærekraftig forvaltning, og levere grønne og sunne bygg med minst mulig miljøfotavtrykk. Bygget har blant annet automatiske sparetiltak for strøm, slik at lys og luftsirkulasjon skrur seg av eller blir svakere når ingen befinner seg i lokalet.

De ansatte i Klagenemnda har gode holdninger til miljø og bærekraft. Ingen ansatte kjører bil til jobb og vi har få flyreiser i året. Vi følger statens innkjøpspolitikk og har fokus på gjenbruk og bærekraftige anskaffelser.

Klagenemnda vil fortsette å ta hensyn til klima- og bærekraft i alle fremtidige prosesser. Vi vil sørge for at virksomheten har et lavt energiforbruk og et lavt klimagassutslipp også i fremtiden. Dette skal vi gjøre ved å stille høye miljømessige krav til bygget hvor vi er leietakere, ta bærekraftige valg ved å holde nyanskaffelser på et lavt nivå og vurdere mulighetene for ombruk. Reisevirksomheten vil være lav også i fremtiden, og vi skal fortsette med kildesortering av avfall.

B. Sikkerhet og beredskap

Ifølge tildelingsbrevet, skal arbeidet med sikkerhet og beredskap være tilpasset KFIRs egenart, risiko og vesentlighet. Uventede hendelser som hacking av ekstern kommunikasjon og nedetid av datasystemer vil ikke få konsekvenser av nevneverdig betydning for vår virksomhet, selv om det selvsagt er noe vi ønsker å unngå. Begrunnelsen for dette er at nemndas dokumenter er offentlige og ytterst få kan unntas offentlighet. Klagenemnda har ingen registrerte sensitive personopplysninger i saksbehandlings/arkivsystemet som vil kunne komme på avveie. Sensitive personopplysninger som gjelder de ansatte, er implementert i sin helhet i DFØ sine systemer. Skadepotensialet anses derfor å være meget begrenset. Nedetid for våre datasystemer, ville innebære en tilsvarende lengre saksbehandlingstid. Siden Klagenemnda ikke opererer med absolutte frister, vil ingen lide et rettstap som følge av nedetid. Konsekvensene er derfor meget begrenset for allmenheten.

Klagenemndas leder var til stede på Nærings- og fiskeridepartementets virksomhetsledersamling 7. november 2024, hvor det viktigste temaet var «Datasikkerhet og cybersikkerhet i en usikker tid». Det var nyttig å og lytte til de interessante foredragene fra andre virksomheter og utveksle erfaringer. En slik samling bidrar til økt bevissthet.

Klagenemnda har blitt ikke utsatt digitale angrep i 2024, men fortsetter å være årvåkne. Klagenemnda vil ha lav terskel for å varsle departementet ved digitale angrep og mistenkelige hendelser.

C. Positiv utvikling i ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse

Av tildelingsbrevet fremgår regjeringens ambisjon om at statlige virksomheter skal ha en positiv utvikling i antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse og/ eller fravær fra arbeid, utdanning eller opplæring.

Siden Klagenemnda er en liten virksomhet med bare 5 - 6 ansatte, og ikke hadde noen nyansettelser i 2024, gir det ikke mening å sammenlikne tall for ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse i 2024 opp mot tidligere år.

Klagenemnda er opptatt av mangfold og ønsker å legge til rette for personer med funksjonsnedsettelse og «hull i CVen» på arbeidsplassen. Når vi utlyser nye stillinger, tas informasjon om dette med i utlysningsteksten.

D. Redusere konsulentbruken

I 2024 brukte Klagenemnda for industrielle rettigheter til sammen 113 437 kr på konsulenttjenester, fordelt på følgende poster:

Artskonto:	Beskrivelse:	Beløp i NOK:
670	Konsulenttjenester innen økonomi, revisjon og juss	102.367
673	Andre konsulenttjenester	11.069

Ifølge tildelingsbrevet skal Klagenemnda gi en overordnet omtale av eventuelle kjøp av konsulenttjenester fra kommunikasjonsbransjen. Vi har ikke kjøpt slike tjenester i året som gikk. Beløpet som er ført på artskonto 673 «Andre konsulenttjenester» gjelder utgifter til oversettelse i forbindelse med en rettssak. Vi kan ikke se at det er rom for å redusere konsulentbruken.

Som en liten virksomhet med få ansatte, har ikke Klagenemnda egne ressurser innen økonomi, revisjon, HR og IT/drift. Klagenemnda er derfor fullservice-kunde hos DFØ, Direktoratet for forvaltning og økonomistyring. Klagenemnda betaler videre lisensavgift til TietoEvry, som drifter vårt saksbehandlings- og arkivsystem. Med hensyn til hjemmesidene kfir.no og meklingsnemnda.no, kjøper Klagenemnda tekniske tjenester og webdesign-tjenester fra Anyone AS. Når det gjelder teknisk datasupport, er Iver Norge AS vår faste tjenesteleverandør. I året som gikk var Klagenemndas utgifter til løpende driftsoppgaver og IKT (artskonto 675) på 116.842 kr.

3.6 Klagenemndas oppsummering

- Ressursbruken har vært effektiv i 2024
- Klagenemnda er godt fornøyd med resultater og måloppnåelse
- Årets samlede leveranser er fullt ut levert i henhold til tildelingsbrevet for 2024

Del 4 Styring og kontroll i virksomheten

4.1 Klagenemndas overordnede vurdering av styring og kontroll av virksomheten

Klagenemnda benytter mål- og resultatstyring som styringsprinsipp. Klagenemndas måloppnåelse er meget god for 2024.

Risikovurderingen viser at det er et lavt risikobilde for nemndas virksomhet og samfunnsoppdrag. Risikoen for ikke å oppnå de fastsatte mål og resultater er knyttet til Klagenemndas ansatte og nemndsmedlemmer, og anses som lav.

Klagenemnda har tydelig avklarte roller og ansvar for virksomheten. Arbeidsmiljøet er basert på åpenhet og tillit, og anses å være svært godt.

Klagenemnda kan bekrefte at virksomheten opptrer i samsvar med gjeldende lover og regler.

Vi har systemer, rutinebeskrivelser og prosessbeskrivelser for oppgaver og gjøremål. Klagenemnda oppnår de fastsatte målene i tråd med samfunnsoppdraget og oppfyller de overordnede krav om effektiv ressursbruk. Risikobildet med hensyn til sikkerhet og beredskap er lavt. Klagenemnda rapporterer om resultat- og regnskapsinformasjon på en relevant og pålitelig måte. Regnskapsrapporteringen tilfredsstillende per i dag alle krav til korrekthet og baserer seg på kontantprinsippet. Det har ikke vært revisjonsmerknader fra Riksrevisjonen.

Klagenemnda er fullservicekunde hos DFØ med hensyn til lønns- og regnskapstjenester og har etablert effektiv internkontroll i oppfølgingen av gjeldende statlig økonomiregelverk.

Del 5 Vurdering av fremtidsutsikter

Vi kan ikke se forhold som vil hindre eller begrense Klagenemnda i å løse sitt samfunnsoppdrag på en tilfredsstillende måte i fremtiden. Nemndas evne til å oppfylle fastsatte mål og levere forventede resultater på lengre sikt, anses som overveiende god.

Del 6 Årsregnskap

6.1 Ledelseskommentar

Klagenemnda for industrielle rettigheter er underlagt Nærings- og fiskeridepartementet (NFD). Staten er et statlig forvaltningsorgan som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet, slik det fremgår av prinsippnoten til årsregnskapet.

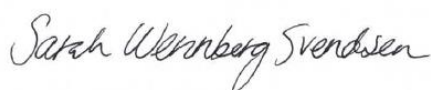
Klagenemnda har avgitt belastningsfullmakt til Patentstyret for å innkreve klagegebyret mot føring på Klagenemndas inntektskonto, som viser inntekter fra klagegebyr på kr 441.600 mot budsjettert kr 500.000.

Samlet tildeling for 2024 var 9 659 000 NOK. Klagenemnda hadde i 2024 et mindreforbruk på 9,15 prosent.

Jeg bekrefter med dette at Klagenemndas årsregnskap er avlagt i henhold til bestemmelsene om økonomistyring i staten med tilhørende rundskriv fra Finansdepartementet og krav fra Nærings- og fiskeridepartementet.

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Klagenemnda. Revisjonsberetningen offentliggjøres på våre hjemmesider så snart den er tilgjengelig. Revisjonsordningen er kostnadsfri. Jeg bekrefter at regnskapet gir et dekkende bilde av Klagenemndas disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, eiendeler og gjeld.

Oslo, 18. februar 2025

Sarah Wennberg Svendsen

6.2 Prinsippnote

Årsregnskap for Klagenemnda for industrielle rettigheter er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2024.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret

- c) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet
- d) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp

Oppstillingene av henholdsvis bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.7.1 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «Netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto.

6.3 Bevilgningsrapportering

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen for samlet tildeling i note A viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel og post 936 01). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser som virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Klagenemnda hadde opprinnelig bevilgning på kapittel 3936 post 01 gebyrinntekter på kr 731 000. I løpet av året satte departementet budsjettert beløp ned til kr. 500.000. Patentstyret krever inn og bokfører gebyrene på Klagenemndas kapittel, og viser tall i sitt årsregnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Klagenemnda har avgitt belastningsfullmakt til Patentstyret for å innkreve klagegebyret mot føring på Klagenemndas inntektskonto. Inntekter fra klagegebyr for 2024 var på kr 441 600, mot budsjettert 500 000.

6.4 Artskontorrapportering

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Regnskapstall i bevilgnings- og artskontorrapportering med noter viser regnskapstall rapportert til statsregnskapet. I tillegg viser noten til artskontorrapporteringen *Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen* bokførte tall fra virksomhetens kontospesifikasjon i kolonnen Spesifisering av bokført avregning med statskassen. Noten viser forskjellen mellom beløp virksomheten har bokført på eiendels- og gjeldskontoer i virksomhetens kontospesifikasjon (herunder saldo på kunde- og leverandørreskontro) og beløp virksomheten har rapportert som fordringer og gjeld til statsregnskapet og som inngår i mellomværendet med statskassen.

Virksomheten har innrettet bokføringen slik at den følger kravene i bestemmelser om økonomistyring i staten. Dette innebærer at alle opplysninger om transaksjoner og andre regnskapsmessige disposisjoner som er nødvendige for å utarbeide pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 3.3.2, og spesifisering av pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 4.4.3, er bokført. Bestemmelsene krever blant annet utarbeiding av kundespesifikasjon og leverandørspesifikasjon. Dette medfører at salgs- og kjøpstransaksjoner bokføres i kontospesifikasjonen på et tidligere tidspunkt enn de rapporteres til statsregnskapet, og innebærer kundefordringer og leverandørgjeld i kontospesifikasjonen.

6.5 Årsregnskap

Virksomhet:		Klagenemnda for industrielle rettigheter		14:38:04					
Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2024									
Ugiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Postekst	Note	Samlet tildeling**	Regnskap 2024	Merutgift (-) og mindreutgift	Postert på avgitte belastnings fullmakter*	Avvik fra tildeling
0936	Klagenemnda for industrielle rettigheter	01	Driftsutgifter		9 659 000	8 775 126	883 874		
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Nettoordning for mva i staten		0	74 685			
Sum utgiftsført					9 659 000	8 849 811			
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Postekst		Samlet tildeling**	Regnskap 2024	Merinntekt og mindreinntekt(-)	Postert på avgitte belastnings fullmakter*	Avvik fra tildeling
5309	Tilfeldige inntekter	29	Tilfeldige inntekter		0	9 990			
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift		0	930 901			
3936	Klagenemnda for industrielle rettigheter	01	Gebyrer		-500 000	0	-500 000	441 600	-58 400
Sum inntektsført					-500 000	940 891			
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						7 908 921			
Kapitalkontoer									
60093701	Norges Bank KK/innbetalinger					11 651			
60093702	Norges Bank KK/utbetalinger					-7 991 332			
709442	Endring i mellomværende med statskassen					70 760			
Sum rapportert						0			
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)									
Konto	Tekst		2024	2023	Endring				
709442	Mellomværende med statskassen		-339 476	-410 236	70 760				

Virksomhet: Klagenemnda for industrielle rettigheter 16.01.2025 14:38:04

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
936 01	432 000	9 227 000	9 659 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre dht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) jht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Kompensasjon for lønnsoppgjøret 2024 *	Maks. overførbart beløp **	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten***
0936 01		883 874		883 874				883 874	177 000	630 000	630 000

Belastningsfullmakt er avgitt til Patentstyret. Patentstyret inntektsfører klagegebyr på Kap. 3936 post 01, og har i 2024 inntektsført kr. 441 600.

Virksomhet: Klagenemnda for industrielle rettigheter

14:38:04

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2024

	Note	2024	2023
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	0
Salgs- og leieinnbetalinger	1	0	0
Andre innbetalinger	1	6 000	0
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		6 000	0
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	7 236 611	6 216 033
Andre utbetalinger til drift	3	1 544 515	1 714 168
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		8 781 126	7 930 200
Netto rapporterte driftsutgifter		8 775 126	7 930 200
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	0	0
Utbetaling til kjøp av aksjer	5, 8	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		0	0
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		0	0
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten*			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	0	68 980
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	68 980
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten*			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	0	0
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler **			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		9 990	8 148
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		930 901	775 953
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		74 685	119 141
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-866 206	-664 960
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		7 908 921	7 196 260

Øversikt over mellomværende med statskassen ***

Eiendeler og gjeld	2024	2023
Fordringer på ansatte	0	0
Kontanter	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank	0	0
Skyldig skattetrekk og andre trekk	-248 827	-300 345
Skyldige offentlige avgifter	0	0
Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse****	-98 984	-109 891
Mottatte forskuddsbetalinger	0	0
Lønn (negativ netto, for mye utbetalt lønn m.m)	8 335	0
Differanser på bank og uidentifiserte innbetalinger	0	0
Sum mellomværende med statskassen	8	-410 236

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2024	31.12.2023
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Sum salgs- og leieinnbetalinger	0	0
<i>Andre innbetalinger</i>		
Salgssum anleggsmidler	6 000	0
Sum andre innbetalinger	6 000	0
Sum innbetalinger fra drift	6 000	0

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2024	31.12.2023
Lønn	4 908 394	4 049 918
Arbeidsgiveravgift	930 901	775 953
Pensjonsutgifter*	574 090	715 590
Sykepenger og andre refusjoner (-)	0	-12 019
Andre ytelser	823 227	686 591
Sum utbetalinger til lønn	7 236 611	6 216 033

Antall utførte årsverk: **5,85** **5,27**

* Premiesatsen for arbeidsgiverandelen utgjorde i 2024 xx,x prosent (arbeidsgiverandel av pensjonspremie/pensjonsgrunnlaget i 2024 rapportert til SPK). For regnskapsåret 2023 utgjorde premiesatsen yyy,y prosent.

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2024	31.12.2023
Husleie	973 780	976 664
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	0
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	77 513	58 551
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	0	0
Mindre utstyrsanskaffelser	19 026	131 475
Leie av maskiner, inventar og lignende	0	0
Kjøp av konsulent tjenester	113 437	69 225
Kjøp av andre fremmede tjenester	116 842	137 094
Reiser og diett	65 716	52 899
Øvrige driftsutgifter	178 203	288 261
Sum andre utbetalinger til drift	1 544 515	1 714 168

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2024	31.12.2023
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Inntekter fra eiendeler i selskap m.m	0	0
Salgssum ved realisasjon av verdipapirer	0	0
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	0
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0

[Innholdfortegnelse](#)**Note 6 Innkreivingsvirksomhet og andre overføringer til staten**

	31.12.2024	31.12.2023
	0	0
	0	0
Tilfeldige og andre inntekter	0	68 980
Sum innkreivingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	68 980

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen**Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen**

	31.12.2024	31.12.2024	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Sum	0	0	0
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-116 185	0	-116 185
Skyldig skattetrekk og andre trekk	-248 827	-248 827	0
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	8 335	-90 649	98 984
Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra s	0	0	0
Sum	-356 677	-339 476	-17 201
Sum	-356 677	-339 476	-17 201

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 9 B